

basic education

Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

NATIONAL SENIOR CERTIFICATE

KEREITE YA 12

SESOTHO PUO YA TLATSETSO YA BOBEDI (SAL)

PAMPIRI YA 2 (P2)

PUDUNGWANA 2011

MATSHWAO: 80

NAKO: dihora tse 2

Pampiri ena e na le maqephe a 8.

DITAELO HO MOHLAHLAHOBUWA

1. Pampiri ena e arotswe dikarolo tse tharo, e leng:

KAROLO YA A:	Moqoqo	(40)
KAROLO YA B:	Ditema tsa kgokahano tse telele	(20)
KAROLO YA C:	Ditema tsa kgokahano tse kgutshwane	(20)

2. Araba potso e le NNGWE karolong e nngwe le e nngwe.
3. Araba dipotso tsohle ka Sesotho.
4. Qala karolo e NNGWE le e NNGWE leqepheng le LETJHA, mme o sehe mola qetellong ya karolo ka nngwe.
5. Karolong e nngwe le e nngwe o tlameha ho etsa moralo wa ho ngola (ka ho iketsetsa mmapa wa monahano, daekramo, tjhate e bontshang tatelano ya mehopolo kapa ho etsa feela lenane la dintlha tseo o tlang ho ngola ka tsona). Boela o lekole botjha mosebetsi wa hao ka ho o bala hape, ho o nahanisisa, ho o lokisa diphoso, le ho nehelana ka sehlahiswa se phethetsweng. Sebedisa pensele ho lokisa diphoso. O tla abelwa matshwao bakeng sa ho ela mehato ena hloko.
6. Meralo yohle e totobatswe hore ke meralo, pele ho hlahiswa tema e ngolwang.
7. O eletswa ho sebedisa metsotso e 60 ho araba KAROLO YA A, metsotso e 30 ho araba KAROLO YA B le metsotso e 30 ho araba KAROLO YA C.
8. Nomora dikabo tsa hao feela jwalo ka ha dipotso di nomorilwe pampiring ya dipotso.

ELA HLOKO: Ngola nomoro le sehlooho sa moqoqo oo o o kgethileng.

9. Ngola sehlooho se loketseng potso eo o e kgethileng, kapa sehlooho seo o iqapetseng sona meqoqong eo ho sa nehelwanang ka dihlooho ho yona.

ELA HLOKO: Sehlooho se se ke sa balellwa ha ho balwa palo ya mantswe.

10. Ngola ka mongolo o makgethe mme o balehang.

KAROLO YA A: MOQOQO**POTSO YA 1**

Kgetha sehlooho kapa setshwantsho se le SENG, mme o ngole moqoqo wa bolelele ba mantswe a 200–250.

ELA HLOKO:

- Mohatong wa boitokisetso etsa moralo moo o bontshang mehopolo ya sehlooho le dintlha tse tshehetsang tseo o tla ngola ka tsona.
- Ha o qeta ho ngola moqoqo boela o o bale mme o sebedise pensele ho hlaola diphoso. O tla abelwa matshwao bakeng sa ho ela hloko mehato ena.

1.1 Motseng wa heno ho ne ho ketekwa letsatsi la botjhaba la Lefa la Setjhaba (Heritage Day) ka la 24 Loetse hona selemong sena. O ne o le e mong wa baeti moketeng oo. Ngola moqoqo oo ka wona o phetang kamoo le ketekileng letsatsing leo kateng. Sehlooho sa moqoqo e be: *Letsatsi la Lefa la Setjhaba* (Heritage Day).

[40]

1.2 Ka lapeng ho sebetse ntate, mme ha a sebetse. Ntate o fa mme tjhelete ha kgwedi e fela ho hlokomela ditlhoko tsa lelapa. Mme o sebedisa tjhelete ka tsela e nepahetseng. Lelapa le phela hantle. Ngola moqoqo oo o re phetelang ka bophelo bo botle ba lelapa leno. Sehlooho sa moqoqo e be: *Bophelo bo botle ba lelapa*.

[40]

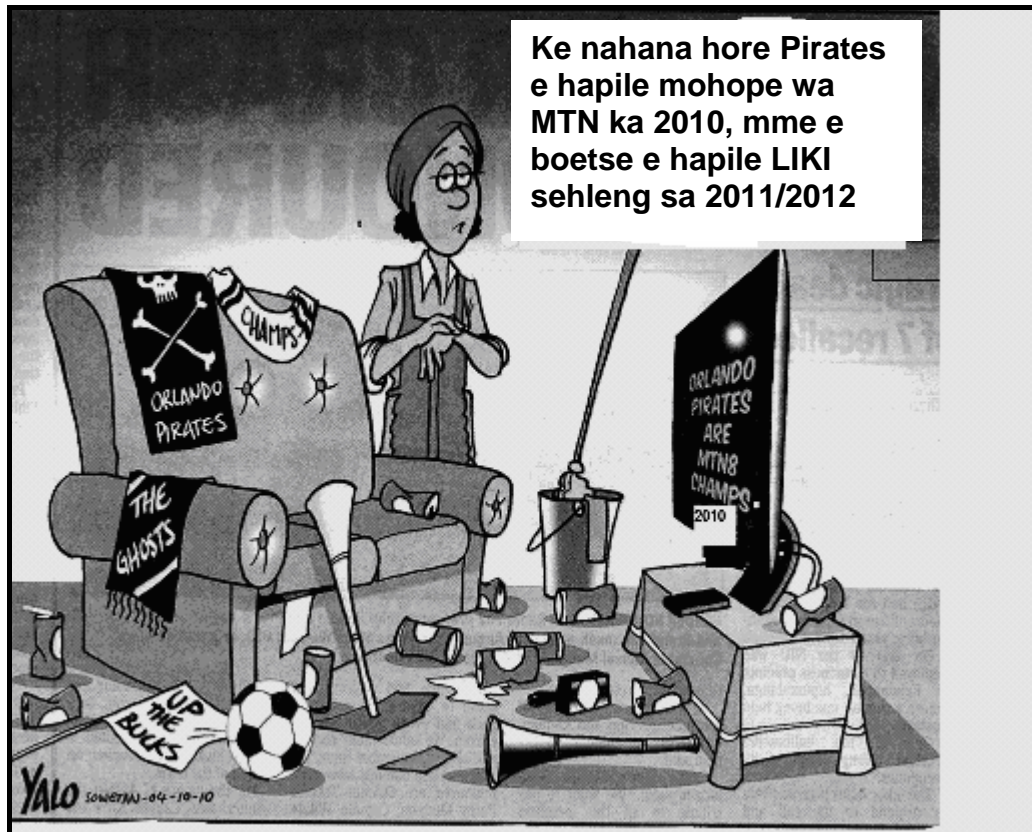
1.3 Afrika Borwa e na le dilemo tse leshome le metso e tshetseng tsa demokrasi. Dilemong tseo ho bile le diphetoho tse ngata tse tlisitseng tse molemo setjhabeng. Ngola moqoqo oo ho wona o hlalosang ka diphetoho tse teng Afrika Borwa. Sehlooho sa moqoqo e be: *Diphetoho di fetotse maphelo a baahi ba Afrika Borwa*.

[40]

1.4 O kile wa shebella tshwantshiso e nngwe eo o ke keng wa e lebala. Ngola moqoqo oo ho wona o hlalosang diketsahalo tsa tshwantshiso eo o kileng wa e bona. Sehlooho sa moqoqo e be: *Tshwantshiso eo nke keng ka e lebala le kgale!*

[40]

1.5 Sheba setshwantsho se latelang, mme o etse qeto ya hore se bolela eng, ebe o ngola moqoqo. Neha moqoqo wa hao sehlooho.

- 1.6 Sheba setshwantsho se latelang, mme o etse qeto ya hore se bolela eng, ebe o ngola moqoqo. Neha moqoqo wa hao sehlooho.

KE NAKO YA KERESMESE YA DIMPHO

[Setshwantsho sena se nkilwe lesedinyaneng la *Huisgenoot*, 30 Mmesa 2009]

[40]

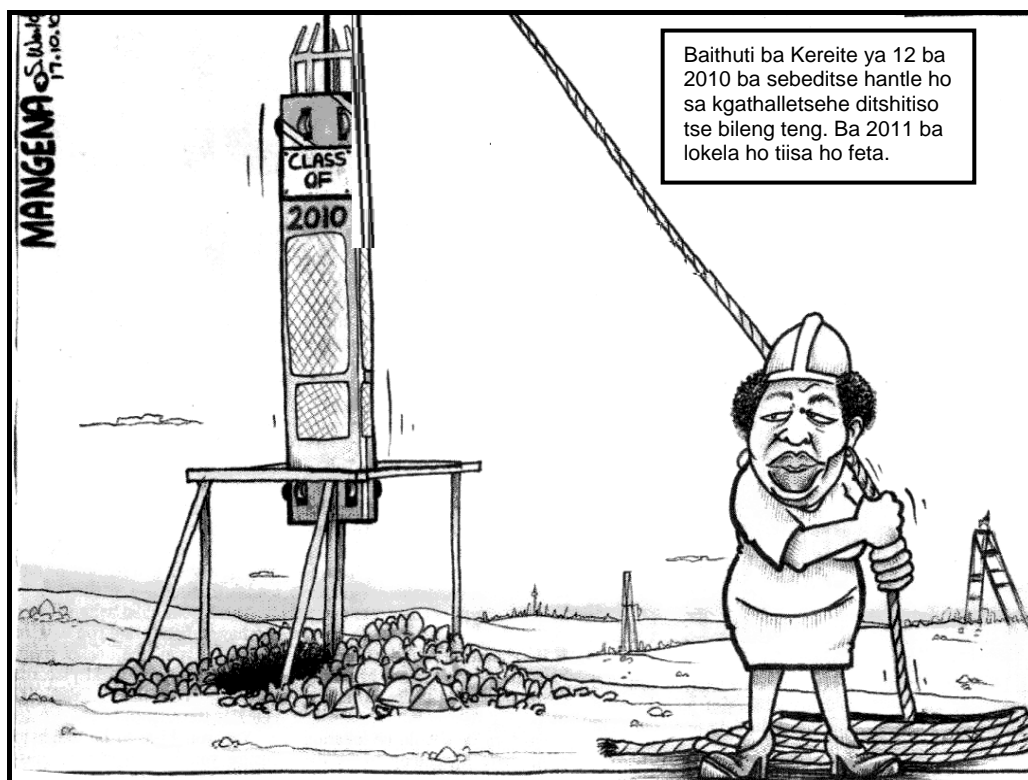
- 1.7 Sheba setshwantsho se latelang, mme o etse qeto ya hore se bolela eng, ebe o ngola moqoqo. Neha moqoqo wa hao sehlooho.

[Setshwantsho sena se nkilwe makasineng wa *Huisgenoot*, 30 Mmesa 2009]

[40]

- 1.8 Sheba setshwantsho se latelang, mme o etse qeto ya hore se bolela eng, ebe o ngola moqoqo. Neha moqoqo wa hao sehlooho.

[Setshwantsho sena se nkilwe koranteng ya *Sunday World*, 17 Mphalane 2010]

[40]

MATSHWAO OHLE A KAROLO YA A:

40

KAROLO YA B: DITEMA TSA KGOKAHANO TSE TELELE**POTSO YA 2**

Kgetha mme o ngole tema e le NNGWE ho tsena tse latelang. Bolelele ba tema e be mantswe a 80–100. Hopola ho etsa moralo wa tema ya hao, le ho boela o e bala hape ho lokisa diphoso.

- 2.1 E boetse hape ke nako yane ya selemo ya *Letsatsi la Bomme*. Ngolla mmao **lengolo** leo o mo memelang lebenkeleng la dijo moo o batlang ho mo leboha ka godiso ya hae. [20]

- 2.2 Ntlo ya malome wa hao e tjhele. Ngola **puisano** eo ho yona o mo tshedisang ka ketsahalo eo e bohloko e hlahetseng lelapa la hae. Qala ditaba tsa hao tjena:

Motjhana: Dumela, malome, e be le ntse le phela jwang kajeno?

Malome: Dumela, motjhana. Re a phela ha e se tsena tse re hlahetseng, ngwana kgaetsedi ya ka.

Tswela pele ka puisano ena. [20]

- 2.3 O ikemiseditse ho ntshetsa pele dithuto tsa hao ho e nngwe ya diyunivesithi tsa Afrika Borwa. Ngolla yunivesithi eo **lengolo** moo o etsang kopo ya ho ba e mong wa baithuti ba yunivesithi eo selemong se tlang. [20]

- 2.4 Kotsi e etsahetse mateanong a diterata tse pedi. Ka bomadimabe motho ya neng a tsamaya ka maoto o ile a tjhaiswa ke koloi e nngwe. O bone se etsahetseng. Ngola **tlaleho/raporoto/pehelo**, mme o hlalose tsohle tse etsahetseng. Tlaleho e lebiswe ho sepolesa sa motse. [20]

MATSHWAO OHLE A KAROLO YA B: 20

KAROLO YA C: DITEMA TSA KGOKAHANO TSE KGUTSHWANE**POTSO YA 3**

Kgetha mme o ngole tema e le NNGWE ya bolelele ba mantswe a 60 ho isa ho a 80. Ngola feela nomoro ya tema eo o e kgethileng. Hopola ho etsa moralo wa tema ya hao, le ho boela o e bala hape ho lokisa diphoso.

3.1 O ne o etetse Lesotho le motswalle wa hao. Ngolla batswadi ba hao **posekarete** moo o ba tsebisang hore o fihlile hantle. Ba tsebise ka tse ntle tseo o di boneng ekasitsana le tse ntle tseo o ithutileng tsona. [20]

3.2 O memetswe moketjaneng wa motswalle wa hao ya qetang dilemo tse mashome a mabedi le motso o le mong (21). Ha o kgone ho ya moketjaneng oo. Ngola **karete** e latolang memo eo. [20]

3.3 Motswalle wa hao o tlo etelwa ke baeti, mme o batla ho ba etsetsa tee. Ha a tsebe ho etsa tee. O o kopile hore o mo ngolle mokgwa oo tee e etswang ka wona. Mo ngolle **ditaelo** tseo a lokelang ho di latela ha a etsa tee. Ditaelo tsa hao di itshetlehe hodima dintlha tse latelang:

- Disebediswa tse hlokehang.
- Mokgwa wa ho etsa tee.
- Mokgwa wa ho e tshela le ho e isetsa baeti. [20]

MATSHWAO OHLE A KAROLO YA C: 20
MATSHWAO OHLE A PAMPIRI ENA: 80